

Henrik Gustafsson
Naturskydd och tillsyn
010-22 36 337

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Gisebobranten i Jönköpings kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Gisebobranten, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1a) och som slutligen utmärks i fält, som naturreservat.

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara en västvänd och solexponerad brant med löv- och tallskog
- bevara naturvärdesträd¹
- bevara biologisk mångfald knuten till en västvänd och solexponerad brant med löv- och tallskog
- bevara biologisk mångfald knuten till naturvärdesträd

Syftet ska uppnås genom att

- gran hålls efter i löv- och tallskog
- naturvärdesträd friställs/beskärs

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se **Naturreservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., de mål och riktlinjer för områdets långsiktiga vård som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen (bilaga 2).

¹ Naturvärdesträd är träd med höga naturvärden och exempel på naturvärdesträd är träd som är; grova, gamla eller senvuxna. Naturvärdesträd kan även vara träd som är märkta av brandspår, träd med kulturspår t.ex. hamlade träd, träd som innehåller risbon eller hålträd. Ett naturvärdesträd kan även vara dött eller delvis dött.

Naturreservatsföreskrifter

A FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MILJÖBALKEN OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Inom reservatet är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av levande eller döda träd eller buskar
2. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning
3. anordna upplag av något slag
4. dika
5. bedriva täkt av något slag. Undantag gäller befintliga vattentäkter.
6. uppföra byggnad, parkerings- eller campingplats eller annan anläggning.
7. framföra motordrivet fordon. Undantag gäller för uttransport av fällt vilt med mindre fordon på fastmark. Undantag gäller befintliga vägar enligt beslutskartan (bilaga 1a).
8. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn
9. anlägga väg, led, bro eller spång
10. plantera in för området främmande arter
11. använda kemiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnäringsämnen

Föreskrifterna ovan gäller ej vägfastigheten Bosgård 2:6 som omgärdar Vistakullevägen, rastrerat område på beslutskartan (bilaga 1a).

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MILJÖBALKEN OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av naturreservatet enligt Naturvårdsverkets anvisningar
2. uppsättning och underhåll av informationstavla
3. röjning/avverkning av uppkommande gran, luckhuggning, utglesning kring naturvärdesträd och beskärning av naturvärdesträd
4. bekämpa för området främmande arter, eller individ från ortsfrämmande population
5. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål

***C. ORDNINGSFÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 30 § MB OM
RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM
NATURRESERVATET SAMT OM ORDNINGEN I ÖVRIGT
INOM NATURRESERVATET***

Inom reservatet är det förbjudet att:

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller liggande eller stående döda träd eller buskar
2. varaktigt sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning
3. gräva upp växter
4. samla in insekter, mossor, lavar eller vedsvampar. Undantag gäller insamling av enstaka exemplar för den artbestämning som inte låter sig göras i fält.
5. samla in insekter med dödande fällor

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll och skötsel (inklusive röjning av träd, skrotning av berg m.m.) av E4:an, rastplats vid E4:an, Vistakullevägen, vägen genom Bosgård 2:2 till Bosgård 2:34, vägen till Edet 1:2, området kring utsiktspaviljongen vid Vista kulle samt vägen till stugan på Skärstads-Ed 1:29, (se karta bilaga 1b).

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för åtgärder i fornvårdsområdet Vista kulle.

Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för underhåll av befintliga el- och teleledning, stigar och vattentäkter. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder att byta från luftledning mot markledning i befintliga ledningsgator eller längs befintliga vägar.

Från föreskrifterna undantas även åtgärder för vetenskaplig undersökning eller motsvarande, för vilka tillstånd erhållits av Länsstyrelsen. Vid insamling för artbestämning av enstaka exemplar (föreskrift C.4) bör fynden rapporteras till Länsstyrelsen och/eller Artdatabanken.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller eller kan komma att gälla för området.

Uppgifter om naturreservatet

ADMINISTRATIVA DATA

Namn	Gisebobranten
Areal	19 hektar (ha), varav vatten 0 ha
Beslut om Natura 2000	Nej
Kommun	Jönköping
Socken	Skärstad
Lägesbeskrivning	Gisebobranten ligger direkt söder om naturreservatet Vista kulle och 2,5 km väster om Kaxholmen
Fastigheter	Del av Bosgård 2:2 & 2:6, Edet 1:1 & 2:2, Skärstads-Ed 1:29 & 1:5
Fastighetsägarkategori	Enskilda & staten (Trafikverket)
Gräns	Enligt karta, bilaga 1a. Gränsen är inmätt av Lantmäteriet.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Gisebobranten ligger i biosfärområdet Östra Vätterbranten och är en kraftigt sluttande, bitvis stupande, solexponerad västbrant. Stora delar är så branta att de är näst intill omöjliga att gå i. Reservatet sträcker sig från naturreservatet Vista kulle i norr till Gisebo i söder och omgärdar en lång sträcka av Vistakullevägen. Vistakullevägen går här på den gamla banvallen till nerlagda Gripenbergsbanan. Gisebobranten är skiftande med berg i dagen, fyllnadsmassor av sten till banvallen samt mer frodiga delar. På de mer karga partierna växer senvuxna gamla tallar och marken täcks av ljung. I de rikare delarna växer ädel- och triviallövskog med blåsippa och skogsbingel på marken. Gisebobranten är ett värdefullt naturområde med löv- och tallskog och flera naturvärdesträd. Området bedöms ha stor betydelse för bevarandet av biologisk mångfald på lång sikt.

För mer information om området och dess naturvärden hänvisas till skötselplanen.

Bakgrund

Gisebobranten nyckelbiotopsinventerades av Skogsstyrelsen år 2001. I stort sett all mark inom naturreservatet klassades då som område med höga naturvärden. Vid en utvärdering över mark med höga naturvärden inom Östra Vätterbranterna år 2005 bedömdes Gisebobranten tillsammans med elva andra områden uppfylla de kriterier som krävs för ett långsiktigt skydd i form av naturreservat. Markägarna till Gisebobranten fick i augusti 2005 ett informationsbrev med Länsstyrelsens förslag om att långsiktigt skydda området som naturreservat. Diskussioner och träffar med berörda markägare har genomförts. I juni 2010 beställde Länsstyrelsen värdering av berörda fastigheter av Värderingsbyrån i Sydost AB. Länsstyrelsen gav i augusti 2010 AIJ Konsult AB via Sölscher Lantmäterikonsult AB i uppdrag om förhandling om ersättning för berörda markägare. Avtal om intrångsersättning har tecknats för tre av fem fastigheter. Förhandling pågår för återstående fastigheter. I april 2014 beställde Länsstyrelsen inmätning för området av Lantmäteriet. Under sommaren och hösten 2014 arbetade Lantmäteriet med inmätning i fält. Inmätning var klar och inrapporterad i VicNatur i januari 2015.

Samråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Jönköpings kommun, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen.

Länsstyrelsen skickade i november 2013 ärendet på remiss till bland andra Jönköpings kommun, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning (SGU) och olika intresseorganisationer. Sakägare förelades samtidigt enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att yttra sig.

Remissvar har inkommit från E.ON Elnät Sverige AB, SGU, Skogsstyrelsen, Jönköpings kommun, Naturskyddsföreningen Huskvarna-Gränna och Gränna skogsgrupp.

REMISSVAR

E.ON Elnät Sverige AB har lämnat synpunkter rörande ledningar i området och drift och skötsel av dessa. E.ON har även lämnat synpunkter om behov av att kunna ersätta befintlig luftledning med markförlagd kabel.

SGU skickade in förslag till kompletteringar till skötselplanen rörande geologibeskrivning.

Skogsstyrelsen har inget att erinra mot förslaget.

Jönköpings kommun tillstyrker förslaget och lämnar synpunkter om förvaltare av Gisebobranten och Vistakulle, reservatets storlek, förslag på framtida inventeringar och utredningar kring behov av fler A-föreskrifter.

Naturskyddsföreningen Huskvarna-Gränna efterfrågar att reservatsgränsen borde utvidgas söderut och att Länsstyrelsen ska förvalta området.

Gränna skogsgrupp lämnade ett remissvar som utöver Gisebobranten även avhandlade flera andra frågor. I detta beslut bemöter Länsstyrelsen bara synpunkter rörande Gisebobranten. Gränna skogsgrupp lämnade information om området och anser att reservatet borde vara betydligt större, bland annat anser Gränna skogsgrupp att den så kallade Bratteborgsbranten söder om reservatet ska ingå.

Samtliga remissvar har behandlats och delvis beaktats i beslut eller skötselplan. Länsstyrelsen ställningstagande finns längre ner under rubriken **Motivering – Bedömning – Remissvar Länsstyrelsens ställningstagande.**

Motivering

BESTÄMMELSER

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slätter, plantering, betesdrift, avspärrning eller liknande åtgärder, eller

4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat. Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet, som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

BEDÖMNING

Länsstyrelsen arbetar med de av riksdagen beslutade miljömålen. Naturreservatsbildning av Gisebobranten bidrar till miljökvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt- och djurliv".

Gisebobranten är en värdefull löv- och tallskog i en solexponerad västbrant. Naturreservatsbildning av Gisebobranten prioriteras i enlighet med den strategi som finns vid urval om skogsområden för långsiktigt skydd (Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. 2006, Länsstyrelsen i

Jönköpings län och Skogsvårdsstyrelsen Jönköping- Kronoberg). Gisebobranten är inom högsta värdegrupp och bedöms ha högt naturvärde på beståndsnivå vilket innebär stor mängd och hög kvalitet av bland annat naturvärdesträd. Gisebobranten ligger inom värdetrakten Östra Vätterbranterna samt i en ansamling av naturreservat. Gisebobranten tillsammans med omkringliggande naturreservat bedöms därför ha goda möjligheter att bevara biologisk mångfald på lång sikt. Östra Vätterbranterna är sedan 9 september 2012 ett av FN-organet Unesco utpekat biosfärområde. I Gisebobranten växer ädel- och triviallövskog vilket är en prioriterad skogstyp vid val av områden för långsiktigt skydd i Jönköpings län. Gisebobranten är nyckelbiotopsinventerad av Skogsvårdsstyrelsen och stora delar av brantmiljön klassas som naturvärdesobjekt. Rödlistade arter samt flera signalarter är funna i Gisebobranten. Området är riksintresse enligt 3 kap. MB för naturvård (NRO06008) och enligt 4 kap. MB för friluftsliv (Vättern med öar och strandområden) samt ingår i Jönköpings läns naturvårdsprogram (objekt nr 80-34).

Länsstyrelsen bedömer att Gisebobrantens höga naturvärden motiverar ett skydd mot skogsbruk och exploatering. För att bevara områdets naturvärden är området i behov av en anpassad skötsel. Området kräver ingen omfattande eller kontinuerlig skötsel men vid behov hålls gran efter till förmån för lövträd och tall. Vid behov beskärs och/eller friställs naturvärdesträd. Gisebobranten ska, enligt ovan, därför skyddas som naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att bevara och utveckla en äldre skog med framför allt lövträd och tall samt viktiga strukturer som naturvärdesträd och död ved. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen. I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

REMISSVAR - LÄNSSTYRELSENS STÄLLNINGSTAGANDE

Att luftledning får ersättas med markledning utan hinder från reservatsföreskrifterna är förtydligat under naturreservatsföreskrifter. Länsstyrelsen bedömer att skötselenheten på Länsstyrelsen tills vidare ska förvalta området. Områdets avgränsning är motiverat utifrån områdets syfte och av skog som av Skogsvårdsstyrelsen är klassad med höga naturvärden. Söder om reservatet finns höga naturvärden i en ca 0,8 hektar stor sydvänd rasbrant, den så kallade Bratteborgsbranten. Bratteborgsbranten innehåller

två mindre nyckelbiotoper samt skyddas enligt artskyddsförordningen då ärtvicker växer där. I detta område har markägaren valt ett frivilligt åtagande utan krav på ekonomisk ersättning. Skogsbruksåtgärder eller andra åtgärder som skadar naturvärden i rasbranten får ej ske. Länsstyrelsen bedömer att detta åtagande för Brattenborgsbranten är ett fullgott alternativ till naturreservat och bygger på ett frivilligt ansvar.

Eventuella framtida omvärderingar av Länsstyrelsens ställningstagande i samtliga frågor hanteras, om det blir aktuellt, i särskild ordning.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljödepartementet) **genom skrivelse till Länsstyrelsen** – se bilaga 4 (formulär 23).

Upplysning

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 5 mars 2015 och gäller omedelbart även om de överklagas. Kungörelsen införs i Jönköpings-Posten den 12 februari 2015, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 5 mars 2015.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsråd Anneli Wirtén beslutat och naturvårdshandläggare Henrik Gustafsson varit föredragande, har även enhetschef Malin Lund och avdelningschef Per Hallerstig deltagit.

Anneli Wirtén

Henrik Gustafsson

Bilagor

- 1a. Beslutskarta
- 1b. Karta med vägar m.m.
2. Skötselplan med bilagor
3. Sakägarförteckning
4. Hur man överklagar
5. Sändlista

Naturreservatet Gisebobranten

Bilaga 1a

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2015-02-06, dnr 511-7586-2011

1:10 000

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Gräns för naturreservatet Gisebobranten

Undantag från föreskrifter enl. 7 kap 5§ MB, Bosgård 2:6, vägområde

Naturreservatet Gisebobranten

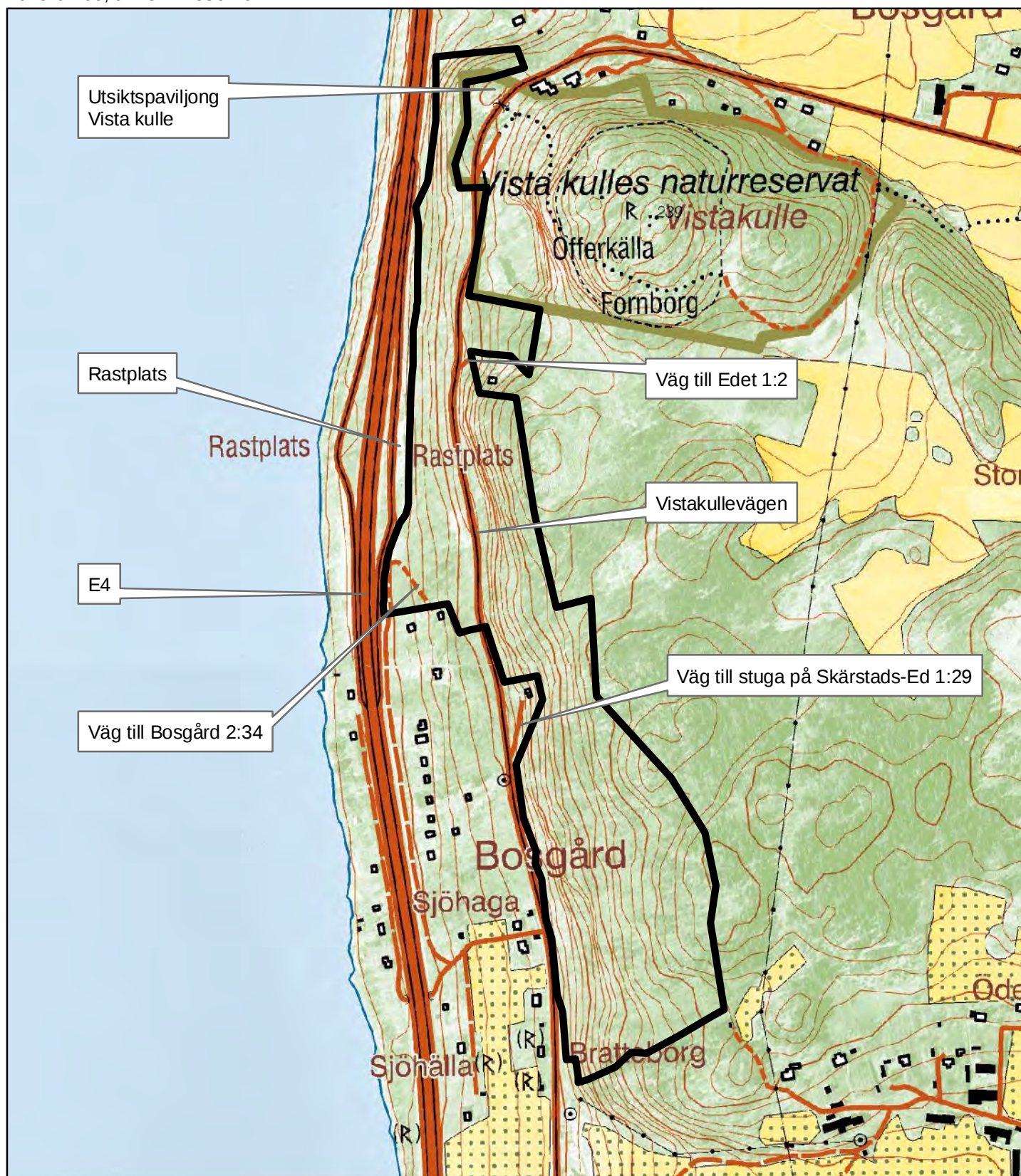
Bilaga 1b

Tillhör Länsstyrelsens beslut

Vägar m.m. där reservatets föreskrifter inte ska utgöra

hinder för normalt underhåll, skötsel m.m. (se reservatsföreskrifter).

2015-02-06, dnr 511-7586-2011

1:7 000

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Gräns för naturreservatet Gisebobranten

Skötselplan för naturreservatet Gisebobranten i Jönköpings kommun

Innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
1. SYFTET MED NATURRESERVATET	3
2. BESKRIVNING AV OMRÅDET	3
2.1 Administrativa data	3
2.2 Topografi, geologi och hydrologi	4
2.3 Historik och markanvändning	4
2.4 Växt- och djurliv	5
2.5 Friluftsliv	6
2.6 Bebyggelse och anläggningar	7
2.7 Källförteckning	7
3. MÅL OCH SKÖTSELÅTGÄRDER FÖR NATURRESERVATET	7
3.1 Övergripande mål med skötseln	7
3.2 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	7
3.3 Friluftsliv och gränser	8
3.4 Sammanfattning av planerade skötselåtgärder	9
4. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	9
4.1 Uppföljning av skötselåtgärder	9
4.2 Uppföljning av bevarandemål	9
5. BILAGOR	9

Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen i Jönköpings län år 2015 och gäller tills vidare men bör revideras när tillsyn eller uppföljning visar att behov finns. Beslutets syfte och föreskrifter sätter ramarna vid skötselplanens revidering.

Vid frågor om skötsel av reservat kontakta Länsstyrelsens växel, telefon: 010-223 60 00.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara en västvänd och solexponerad brant med löv- och tallskog
- bevara naturvärdesträd¹
- bevara biologisk mångfald knuten till en västvänd och solexponerad brant med löv- och tallskog
- bevara biologisk mångfald knuten till naturvärdesträd

Syftet ska uppnås genom att

- gran hålls efter i löv- och tallskog
- naturvärdesträd friställs/beskärs

2. Beskrivning av området

2.1 ADMINISTRATIVA DATA

Namn	Gisebobranten
Skyddsform	Naturreservat
Areal	19 hektar (ha) varav vatten 0 ha
Beslut om Natura 2000	Nej
IUCN-kategori	IV – Habitat/Artskyddsområde
Miljömål	Levande skogar Ett rikt växt- och djurliv
Län	Jönköping
Kommun	Jönköping
Socken	Skärstad
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets ostdel (13)
Mittpunktskoordinater	N456600 – E 6412500 (SWEREF99_TM)
Lägesbeskrivning	Gisebobranten ligger direkt söder om naturreservatet Vista kulle och 2,5 km väster om Kaxholmen
Fastighet(er)	Del av Bosgård 2:2 & 2:6, Edet 1:1 & 2:2, Skärstads-Ed 1:29 & 1:5 Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Markägarkategorier	Enskilda & staten (Trafikverket)
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1a. Gränsen är inmätt av

¹ Naturvärdesträd är träd med höga naturvärden och exempel på naturvärdesträd är träd som är; grova, gamla eller senvuxna. Naturvärdesträd kan även vara träd som är märkta av brandspår, träd med kulturspår t.ex. hamlade träd, träd som innehåller risbon eller hålträd. Ett naturvärdesträd kan även vara dött eller delvis dött.

Förvaltare Lantmäteriet.
Länsstyrelsen i Jönköpings län

Areal per markslag

Skog 16 ha
Impediment 3 ha

Naturtyper

Natura 2000-habitat

KNAS² naturtyper

Tallskog	2,8 ha	Ej naturahabitat	
Lövblandad barrskog, triviallövskog, ädellövskog & triviallövskog med ädellövinslag	16,2 ha	9020 - Boreonemoral ädellövskog	ca 10 ha

2.2 TOPOGRAFI, GEOLOGI OCH HYDROLOGI

Gisebobranten ansluter i norr till naturreservatet Vista kulle. Vista kulle är en känd utsiktspunkt som ligger 152 meter över Vätterns yta och 239 meter över havet. Gisebobranten utgör de mycket branta partierna kring Vistakullevägen. Områdets högsta punkt ligger 225 meter över havet och den lägsta punkten ca 105 meter över havet. Det är således hela 120 meters höjdskillnad i reservatet och stora delar av branten är så brant eller stupande att den är svår att gå i.

Bergbranten vid Gisebo utgör en del av den förkastningsbrant som begränsar Vätterns östra strand och har skapat Vätternsänkan. Området präglas av berggrund som byggs upp av en grågrön bergart som kallas gabbro. Gabbro är vanligen massformig men längs branten ner mot Vättern är bergarten förskiffrad och uppsprucken. Denna deformation uppkom i samband med de stora förkastningsrörelser som skapade Vätternsänkan. Bergarten benämns ofta som "grönsten" och dess vittring ger på grund av högt innehåll av kalcium och andra näringsämnen upphov till rik växtlighet, vilket är fallet på Vista kulle. De delar där inte berg går i dagen täcks berget av morän.

Genom reservatet går ett par små bäckar ner mot Vättern. Några är bara vattenförande vid regn och snösmältning. Delavrinningsområde är Vättern och huvudavrinningsområde är Motalaström.

2.3 HISTORIK OCH MARKANVÄNDNING

Gisebobranten är med på ägodelningskarta år 1777, storskifteskartan år 1778 samt laga skifte år 1880. Området var betesmark och klassades som hårdvall i brant bergsluttning. Marken är trädklädd men det framgår ej av vilka trädslag. Den ekonomiska kartan från år 1950 visar på en gles

² KNAS (Kontinuerlig naturtypskartering av skyddad natur), Naturvårdsverket

brantskog och stora delar av området ser ut att vara betesmark. Enligt uppgift betades branten även långt senare. Delar av branten har avverkats i modern tid.

Genom reservatet löper Vistakullevägen som går på den gamla banvallen till Gripenbergsbanan. Järnvägen var i drift mellan åren 1894 och 1935. Banvallen sprängdes fram genom berget och stenskravel användes som fyllnadsmaterial. Gisebobranten ansluter till Vista kulle i norr där resterna av en fornborg finns. I övrigt finns inga kända fornlämningar inom Gisebobranten. I söder gränsar naturreservatet till fruktodlingar.

2.4 VÄXT- OCH DJURLIV

Gisebobranten och Vistakulleområdet har länge varit känt för sina höga naturvärden. Gisebobranten är en västvänd brantmiljö där områdets topologi och närhet till Vättern formar växt- och djurlivet. Trädslagsfördelningen är som i de flesta brantmiljöerna i Östra Vätternbranterna, det vill säga ask-alkskog i frodiga delar och ek-tallskog på höjderna. I området växer även oxel, apel, rönn, fågelbär, måbär, en, säl, nypon, björk, hassel, hagtorn, lönn, lind och gran.

Det finns gott om gamla och knotiga tallar i branten. Även solbelysta torrakor (döda stående träd) tornar upp sig i branten. På en plats i Gisebobranten finns tydliga spår från minst två skogsbränder. Ett tiotal tallar uppvisar dubbla karaktäristiska, så kallade, brandljud, se bild nästa sida. Brandljud är skador tallar får vid skogsbränder. Tallar med brandljud är mycket viktiga och ovanliga substrat för växter och djur då träden kan bli mycket gamla. Tallar som skadats vid brand bildar rikligt med kåda i och omkring skadestället som en del av trädets läkningsprocess. Tallarnas ved blir på så vis impregnerad med kåda och därför motståndskraftig mot olika angrepp. Tallar med brandljud kan bli mycket gamla, flera hundra år, och efter att de dött kan de sedan stå som torrakor ännu några hundra år. Tallar med brandljud är mycket ovanliga i Jönköpings län.

Här och var i branten finns enstaka grova träd av alm, lind och ek. Några gamla lindar med spår av hamling finns i området. I övrigt är träden av varierande grovlek och ålder. Överlag är tall äldst och ädellövträden yngre. Det finns rikligt med död ved i branten liksom andra viktiga substrat som lodytor och block. I luckorna på höjderna finns det rikligt med nyponbuskar.

Frodiga delar av Gisebobranten uppvisar en rik flora med arter som skogsbingel, blåsippe, storrams, tandrot och tibast. Vättersos som växer vid hasselns rötter ses också i området. Vid fuktiga partier kring bäckar växer gullpudra. Kargare delar där berg går i dagen uppvisar en mer sparsam vegetation med t.ex. ljung. Vista kullens naturreservat, som gränsar en lång sträcka till Gisebobranten i norr, är ett välkänt område med rik flora. Här finns ovanliga arter som ävjebrodd, fältvädd, bergjohannesört och ärtvicker.

Tallar med brandljud, Gisebobranten. Foto: Henrik Gustafsson

I Gisebobrantens fuktiga brantmiljöerna med död ved och grova träd finns det rikligt med arter som signalerar om höga naturvärden. Dessa arter är bl.a. stiftklotterlav och tallticka.

Området runt Vista kulle är tämligen väl undersökt på insekter och tio rödlistade arter har noterats. Många av dessa arter är knutna till lövträd. Prydnadsbock är regelbundet förekommande i Gisebobranten och området kring Vista kulle och Brattebrogsbranten. Prydnadsbock och även svartbrun brunbagge, som också är funnen i området, är vanligtvis bunden till äldre hassel. Almbloombock är noterad vid ett tillfälle och är en art som vanligtvis går på alm eller ek. Både hasselmus och hasselsnok är funna vid Vista kulle.

Gisebobranten utgör lämplig häckningsmiljö för fåglar som mesar, sångare och hackspettar. Det finns fynd av arter som tyder på häckning av bl.a. entita, grönsångare, stenknäck, rosenfink och spillkråka. Under höstarna pågår längs med Vätternbranten ett mäktigt fågelsträck. Vista kulle är en känd plats för att observera och räkna sträckande fågel.

Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2a.

2.5 FRILUFTSLIV

Vista kulle är ett välbesökt utflyktsmål med både parkeringsplats och milsvida utsikt från en liten utsiktspaviljong. En paviljong har funnits på

denna plats ända sedan början av 1900-talet då tågstationen Vista kulle uppfördes. Det finns även en iordningsställd stig upp till toppen av Vista kulle. Själva Gisebobranten är kuperad och svårtillgänglig. Några stigar går igenom den sydöstra delen av området.

2.6 BEBYGGELSE OCH ANLÄGGNINGAR

Utöver vägar och ledningar finns ett par mindre vattenuttag (vattentäkter) i branten.

I områdets finns el- och teleledningar, stigar och vattentäkter. Naturresevatets föreskrifter ska inte utgöra hinder för underhåll av dessa.

2.7 KÄLLFÖRTECKNING

Jönköping–Gripenbergs Järnväg www.jgi.se
Lantmäteriet. Historiska kartor. Bosgård nr 1-2. År 1777, 1778 och 1880
Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1995. Natur i Jönköpings län.
Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen. Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. Meddelande 2006:8.
Länsstyrelserna. Strategi för naturvårdsbränning i sydöstra Sveriges skyddade skogsområden år 2012-2022
Rapportssystem för växter, djur och svampa. www.artportalen.se
SGU, 2007. Berggrundskartan över Jönköpings län, skala 1:250 000. SGU K 61.
Svantesson, S-i, 1985. Beskrivningen till jordartskartan 7E Jönköping SV. Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsbeskrivningar.

3. Mål och skötselåtgärder för naturresevatet

3.1 ÖVERGRIPANDE MÅL MED SKÖTSELN

Gisebobranten ska vara en biologiskt värdefull brantskog där lövskog dominerar på stora delar men där även tall kan dominera på höjderna. Solexponerade träd i branterna och friställda naturvärdesträd i hela området utgör värdefulla inslag i resevatet.

3.2 SKÖTSELOMRÅDEN MED BEVARANDEMÅL OCH ÅTGÄRDER

Gisebobranten består av ett skötselområde, se skötselplankarta bilaga 2b, samt vågområde.

SKÖTSELOMRÅDE	SKOG	16 HA
Naturtyp:	lövblandskog	13,2 ha
	tallskog	2,8 ha

Natura 2000-habitat: 9020 - boreonemoral ädellövskog 10 ha

OMRÅDESBESKRIVNING

Gisebobranten är en solbelyst, västvänd brant i dramatiskt sluttande miljö. Skogen utgörs främst av ädellövträd och tall. I hela området finns spritt med äldre träd och både stående och liggande döda träd. Marken är i delar rik med en frodig vegetation och i andra delar karg med berg i dagen och ljungvegetation.

BEVARANDEMÅL

Gisebobranten ska vara biologiskt värdefull skog, minst 16 hektar stor, och domineras av lövträd där det alltid ska finnas rikligt med ädellövträd, grova träd, hasselbuketter och naturvärdesträd men där det i successioner även kan finnas en hög andel triviallövträd. Även tall kan finnas spritt i området, främst på höjderna, liksom grova solexponerade träd och död ved medan andelen gran alltid ska hållas på en låg nivå. Området ska fortsätta att vara en viktig lokal för insekter, bl.a. prydnadsbock.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Gran och granföryngring avverkas vid behov. Avverkningsrester körs, om det av naturreservatets förvaltare bedöms nödvändigt, ut på ett sätt så inga markskador uppstår. Gran ska hållas på en låg nivå för att inte konkurrera med lövträd och tall samt för att inte skugga solbelysta och för insekter viktiga döda och levande träd.
- Utglesning kring naturvärdesträd, luckhuggning och eventuell beskärning görs vid behov. Motivet till detta är att gynna och förlänga livet för naturvärdesträd samt för att solexponera träd och död ved vilket i sin tur är viktigt för flera insektsarter.

Behovsutredning angående löpande skötselåtgärder genomförs vart 10e år.

VÄGOMRÅDE

3 HA

OMRÅDESBESKRIVNING

Naturreservatet utgör inte hinder för underhåll och skötsel (inklusive röjning av träd, skrotning av berg m.m.) av E4:an, rastplats vid E4:an, Vistakullevägen (rastrerat område på kartan), vägen till Bosgård 2:34 (rastrerat område på kartan), vägen till Edet 1:2, området kring utsiktspaviljongen vid Vista kulle samt vägen till stugan på Skärstads-Ed 1:29. Underhåll- och skötselansvar för dessa ändras inte i och med naturreservatsbeslutet utan ligger kvar på markägare, servitutsinnehavare m.fl. Vägfastigheten Bosgård 2:6 är helt undantagen från föreskrifter enligt 7 kap. 5§ MB.

3.3 FRILUFTSLIV OCH GRÄNSER

Inga särskilda anordningar för besökare iordningställs utan besökare hänvisas till parkeringsplatsen vid naturreservatet Vista kulle där en informationsskylt om Gisebobranten och dess naturvärden placeras.

BEVARANDEMÅL

Gränsmarkeringen för området ska vara i gott skick. Besökare till reservatet ska kunna ta del av föreskrifter och information om områdets naturvärden genom informationstavlor som är i gott skick. Informationen i området ska förhöja upplevelsen av besöket, hjälpa besökarna att få sina förväntningar uppfyllda och bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås.

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Informationstavla ska placeras ut inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.

3.4. SAMMANFATTNING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

Åtgärd	Var	När
Gränsmarkering	Yttergräns	Inom 1 år efter beslut
Informationsskylt	Vid naturreservatet Vista kullens parkeringsplats	Inom 2 år efter beslut
Restaureringsåtgärder såsom röjning kring naturvärdesträd, luckhuggning avverkning av gran m.fl.	Hela reservatet	Vid behov, behovsutredning vart 10e år.

4. Dokumentation och uppföljning

4.1 UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska följas upp och dokumenteras enligt Naturvårdsverkets och Länsstyrelsens riktlinjer.

4.2 UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

En fördjupad uppföljning av naturreservatets värden (natur- och friluftslivs-värden) och de uppsatta bevarandemålen bör ske. Uppföljningen ska ske enligt riktlinjer för uppföljning av skyddade områden.

5. Bilagor

- 2a Artlista
- 2b Skötselplankarta

Urval av arter inom naturreservatet Gisebobranten

Nedan redovisas kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, arter i EU:s och fågeldirektiv samt andra arter av intresse. Arterna är indelade i grupp och därefter i bokstavsordning efter det svenska namnet med det latinska namnet inom parentes.

Kategori: RE (nationellt utdöd), CR (akut hotad), EN (starkt hotad), VU (sårbar), NT (nära hotad), DD (kunskapsbrist), LC (rödlistad tidigare men 2010 bedömd livskraftig), S3 (høgt signalvärde), S2 (medelgott signalvärde), S1 (lågt signalvärde). EU (arter i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet).

Inventerat: det år som senaste fyndet observerades.

Referens: SKS (Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering), LST (inrapporterade arter i Artportalen/Länsstyrelsens hotartsregister, insekter är rapporterade av Lasse Söderström och Stig Lundberg).

Tabell över kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, arter i EU:s fågeldirektiv.

Art	Kategori	Invent.år	Ref.
Kärlväxter			
Alm (<i>Ulmus glabra</i>)	VU	2010	LST
Ask (<i>Fraxinus excelsior</i>)	VU	2010	LST
Blåsippa (<i>Hepatica nobilis</i>)	S1	2010	LST
Hässleklocka (<i>Campanula latifolia</i>)	S3	2010	LST
Gullpudra (<i>Chrysosplenium alternifolium</i>)	S2	2010	LST
Lind (<i>Tilia cordata</i>)	S3	2010	LST
Ormbär (<i>Paris quadrifolia</i>)	S1	2010	LST
Storrams (<i>Polygonatum multiflorum</i>)	S3	2010	LST
Tandrot (<i>Cardamine bulbifera</i>)	S3	2010	LST
Tibast (<i>Daphne mezereum</i>)	S1	2010	LST
Trolldruva (<i>Actaea spicata</i>)	S3	2010	LST
Vättersos (<i>Latbraea squamaria</i>)	S3	2010	LST
Mossor			
Guldlockmossa (<i>Homalothecium sericeum</i>)	S2	2001	SVS
Lavar			
Stiftklotterlav (<i>Opegrapha vermicellifera</i>)	VU, S3	2001	SVS
Svampar			
Hagvaxskivlingar (<i>Hygrocybe</i> sp.)	S3	2001	SVS
Tallticka (<i>Phellinus pini</i>)	NT,S2	2001	SVS

Insekter			
Albarksvartbagge (<i>Scaphidema metallicum</i>)	LC	1997	LST
Almblombock (<i>Leptura revestita</i>)	EN	2000	LST
Bronshjon (<i>Callidium coriaceum</i>)	LC	2002	LST
Bålgetingfuktbagge (<i>Cryptophagus micaceus</i>)	LC	2002	LST
Ekgrenbrunbagge (<i>Conopalpus testaceus</i>)	LC	2002	LST
Gulhornad gaddbagge (<i>Mordellistena variegata</i>)	NT	1997	LST
<i>Hylis cariniceps</i>	LC	2002	LST
Lindbock (<i>Oplosia cinerea</i>)	LC	1995	LST
Myskbock (<i>Aromia moschata</i>)	LC	2002	LST
<i>Opilo mollis</i>	NT	2002	LST
Orange rödrock (<i>Ampedus nigroflavus</i>)	NT	2002	LST
<i>Phloeophagus lignarius</i>	NT	1998	LST
<i>Phloeophagus thomsoni</i>	NT	2002	LST
Prydnadsbock (<i>Anaglyptus mysticus</i>)	NT	2002	LST
Svartbrun brunbagge (<i>Phloiotrya rufipes</i>)	NT	1997	LST
<i>Xyletinus ater</i>	VU	2000	LST
Ädelguldbagge (<i>Gnorimus nobilis</i>)	NT	2000	LST
Blötdjur			
Större barksnäcka (<i>Ena montana</i>)	NT	1988	LST
Fåglar			
Spillkråka (<i>Dryocopus martius</i>)	EU	2010	LST
Rosenfink (<i>Carpodacus erythrinus</i>)	VU	2010	LST
Entita (<i>Parus palustris</i>)	LC	2010	LST

Naturreseptat Gisebobranten

Bilaga 2b

Skötselplankarta/Karta för friluftsanordningar
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2015-02-06, dnr 511-7586-2011

1:7 000

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

Naturreseptatets gräns

Skog

Vägområde

Parkering

Informationsskylt